

**Azərbaycan Respublikası
Dövlət Gömrük Komitəsi**

Azərbaycan Respublikası Xarici Ticarətinin Gömrük Statistikası

**Hesabat dövrü:
01.01.2017 – 31.08.2017**

1) Xarici ticarətin gömrük statistikasının əsas göstəriciləri

Göstəricilər	Min ABŞ dolları ilə		2016-cı ilin ilk 8 ayına nisbətən, faizlə
	2016-cı ilin ilk 8 ayı	2017-ci ilin ilk 8 ayı	
Xarici ticarət dövriyyəsi	13 798 510.43	12 523 794.46	90.76
o cümlədən:			
İxrac	8 264 360.34	7 223 010.07	87.40
İdxal	5 534 150.09	5 300 784.39	95.78
Xarici ticarət saldosu	2 730 210.25	1 922 225.68	

Göstəricilər	Milyon ABŞ dolları ilə		2016-cı ilin ilk 8 ayına nisbətən, faizlə
	2016-cı ilin ilk 8 ayı	2017-ci ilin ilk 8 ayı	
Xarici ticarət dövriyyəsi	13 798. 51	12 523.79	90.76
o cümlədən:			
İxrac	8 264.36	7 223.01	87.40
İdxal	5 534.15	5 300.78	95.78
Xarici ticarət saldosu	2 730.21	1 922.23	

2) Büdcə daxilolmaları haqqında məlumat

Gömrük ödənişləri	Məbləğ (min AZN)
Gömrük rüsumları üzrə	448 041.54
ƏDV üzrə	1 183 284.94
Aksizlər üzrə	53 983.50
Yol vergisi üzrə	22 655.33
Cəmi	1 707 965.31

3) Xarici iqtisadi fəaliyyət (XİF) iştirakçıları haqqında məlumat

Göstəricilər	2016-cı ilin ilk 8 ayı (ədəd)	2017-ci ilin ilk 8 ayı (ədəd)	2016-cı ilin ilk 8 ayına nisbətən, faizlə
Xarici ölkələrin sayı	173	180	104.05
XİF iştirakçılarının sayı <i>o cümlədən:</i>	10 658	10 931	102.56
- Fiziki şəxslər üzrə	6 092	5 935	97.42
- Hüquqi şəxslər üzrə <i>o cümlədən:</i>	4 566	4 996	109.42
- dövlət sektoru	215	209	97.21
- özəl sektor	4 351	4 787	110.02

4) Ticarət əməliyyatlarının həcmi – 12 523 794.46 min ABŞ dolları

(Keçən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 9.24 % azalmışdır)

o cümlədən:

4.1. İdxal əməliyyatları üzrə 5 300 784.39 min ABŞ dolları

(Keçən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 4.22 % azalmışdır)

İdxal olunan malların çeşidlərinin sayı – 7 061 ədəd

Göstəricilər	Məbləğ <i>(min ABŞ dolları)</i>	Əlavələr
Dövlət sektoru	697 516.17	
Özəl sektor	4 324 014.63	
Fiziki şəxslər	279 253.59	
MDB ölkələri	1 378 848.00	
Aİ ölkələri	1 153 417.98	Əlavə 4
Digər ölkələr	2 768 518.41	
İdxal əməliyyatlarının həcmninin:		
- yüksək həddi	959 989.34 (iyul)	Əlavə 1
- aşağı həddi	450 029.32 (yanvar)	
- orta aylıq artımı	68 702.12	
Humanitar yük, təmənnasız kömək və texniki yardım	24 120.00	

4.2. İxrac əməliyyatları üzrə - 7 223 010.07 min ABŞ dolları

(Keçən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 12.60 % azalmışdır)

İxrac olunan malların çeşidlərinin sayı - 2 775 ədəd

Göstəricilər	Məbləğ <i>(min ABŞ dolları)</i>	Əlavələr
Dövlət sektoru	5 690 111.85	
Özəl sektor	1 389 581.53	
Fiziki şəxslər	143 316.69	
MDB ölkələri	604 553.94	
Aİ ölkələri	3 180 728.53	Əlavə 4
Digər ölkələr	3 437 727.60	
İxrac əməliyyatlarının həcmi:		
- yüksək həddi	1 070 434.82 (avqust)	Əlavə 1
- aşağı həddi	811 486.79 (yanvar)	
- orta aylıq artımı	36 992.58	
Qeyri-neft sektoru (2709-2715 mal mövqeləri istisna olmaqla) üzrə ixracın həcmi	963 461.41	
Humanitar yük, təmənnasız kömək və texniki yardım	152.99	

4.3. Avtomobillərin idxalı haqqında məlumat

Məhsul adı	Miqdarı (ədəd)
Cəmi idxal olunmuşdur <i>o cümlədən:</i>	5 662
Sürücü daxil olmaqla 10 nəfər və ya daha çox adam daşımaq üçün nəzərdə tutulmuş motorlu nəqliyyat vasitələri	134
Əsasən adamların daşınması üçün nəzərdə tutulmuş minik avtomobilləri və digər motorlu nəqliyyat vasitələri	4 874
Yük daşımaq üçün motorlu nəqliyyat vasitələri	603
Xüsusi təyinatlı motorlu nəqliyyat vasitələri	51

5) Sövdələşmə xarakterləri üzrə malların keçirilməsi

Sövdələşmə xarakterinin kodu və adı	İxrac		İdxal	
	dəyəri (min ABŞ doll.)	ixraca nisbətən %-lə	dəyəri (min ABŞ doll.)	idxala nisbətən %-lə
01 – Milli valyuta ilə hesablaşma	45 472.74	0.63	440.80	0.01
Sərbəst dönrəli valyuta (SDV) ilə hesablaşmalar, o cümlədən:	6 906 554.82	95.62	4 009 605.72	75.65
21 – SDV ilə hesablaşma (dövlət krediti və dövlət kreditinin ödənişindən başqa)	6 906 554.82	95.62	4 009 281.77	75.64
23 - Dövlət krediti üzrə malların keçirilməsi	0.00	0.00	323.95	0.01
Klirinq üzrə hesablaşmalar	0.00	0.00	96.46	0.00
31 - Klirinq valyutası hesablaşmaları ilə malların keçirilməsi (dövlət krediti və dövlət kreditinin ödənilməsindən başqa)	0.00	0.00	59.66	0.00
36 - Dövlət kreditin ödənişi hesabına malların keçirilməsi	0.00	0.00	36.80	0.00
Qapalı valyuta ilə hesablaşmalar, o cümlədən:	16 284.70	0.23	310 350.36	5.85
41 – Qapalı valyuta ilə hesablaşma (dövlət krediti və dövlət kreditinin ödənişindən başqa)	16 284.70	0.23	310 350.36	5.85
Digər kommersiya əməliyyatları üzrə malların keçirilməsi:	0.00	0.00	4.84	0.00
51 – Birbaşa mal mübadiləsi qaydası (barter sövdələşmələri) ilə malların keçirilməsi	0.00	0.00	4.84	0.00
Müəssisə və obyektlərin tikintisi haqqında saziş-öhdəlik hesabına malların keçirilməsi	0.00	0.00	8.71	0.00
78 – Kompensasiyalı öhdəliklər hesabına SDV ilə hesablaşmalar əsasında malların keçirilməsi	0.00	0.00	8.71	0.00
80 – Digərləri	254 697.81	3.52	980 277.50	18.49
Cəmi	7 223 010.07	100.00	5 300 784.39	100.00

6) Daşınan yüklər haqqında məlumat

İstiqamət və nəqliyyatın növü	Miqdarı (ton)	Əlavələr
- İxrac <i>o cümlədən:</i>	19 570 332.43	Əlavə 6
dəniz nəqliyyatı	224 292.38	
dəmir yolu nəqliyyatı	1 359 568.30	
avtomobil nəqliyyatı	561 807.25	
hava nəqliyyatı	92 467.49	
poçt	0.21	
stasionar nəqliyyat vasitələri	17 330 107.45	
özü hərəkət edən vasitələr	2 089.35	
- İdxal <i>o cümlədən:</i>	4 448 637.57	
dəniz nəqliyyatı	287 014.71	
dəmir yolu nəqliyyatı	2 604 847.03	
avtomobil nəqliyyatı	1 270 175.85	
hava nəqliyyatı	9 371.57	
poçt vasitəsilə	6.09	
stasionar nəqliyyat vasitələri	269 146.98	
özü hərəkət edən vasitələr	8 075.34	
Cəmi	24 018 970.00 <i>(Keçən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 25.56 % azalmışdır)</i>	

7) Gömrük hüquqpozmalarına qarşı mübarizə haqqında məlumat

7.1 Aşkar edilmiş cinayət xarakterli faktlar – 525

o cümlədən:

Qaçqınçılıq faktı	318
Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə əlaqədar faktlar	154
- Tutulmuş narkotik vasitələrin miqdarı (qram)	2 692 532.8305
ondan:	
- çətənə kolu (kq)	2557
- Tutulmuş psixotrop maddələrin miqdarı (qram)	692.8995
Gömrük ödənişlərinin ödənilməsindən yayınma	1
Aksiz markası ilə markalanmalı olan malları belə marka olmadan idxal etmə	68
Digər cinayət xarakterli faktlar	151
Təqsirləndirilən şəxslər	568

7.2 Aşkar edilmiş inzibati xəta faktları – 5 506

o cümlədən:

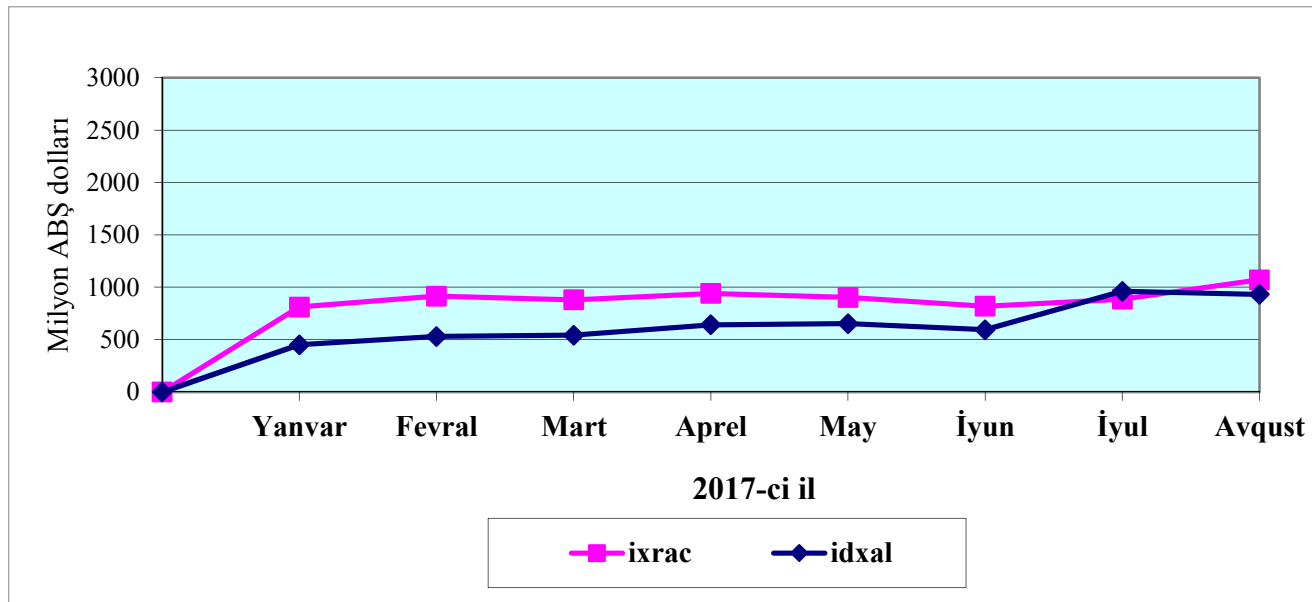
Kənar keçirmə	1
Gizli keçirmə	294
Bəyan etməmə	233
Malların, nəqliyyat vasitələrinin və onlara aid sənədlərin çatdırılmaması	3 925
Geri aparmama (gətirməmə)	359
Gömrük ödənişlərindən yayınma	12
Aksiz markasız idxal	1
Digər xətalər	685

Əlavə 1

İxrac və idxal əməliyyatlarının dinamikası

(min ABŞ dolları)

	Yanvar	Fevral	Mart	Aprel	May	İyun	İyul	Avqust	Sentyabr	Oktyabr	Noyabr	Dekabr	Cəmi
İxrac	811 486.79	914 540.41	879 804.05	940 675.48	902 694.25	818 001.19	885 373.08	1 070 434.82	-	-	-	-	7 223 010.07
İdxal	450 029.32	530 397.95	542 358.76	641 972.37	651 831.22	593 261.30	959 989.34	930 944.13	-	-	-	-	5 300 784.39
Saldo	361 457.47	384 142.46	337 445.29	298 703.12	250 863.03	224 739.88	-74 616.26	139 490.69	-	-	-	-	1 922 225.68
Dövriyyə	1 261 516.11	1 444 938.36	1 422 162.81	1 582 647.85	1 554 525.47	1 411 262.49	1 845 362.42	2 001 378.95	-	-	-	-	12 523 794.46
İxracın aylıq artımı	-	103 053.62	-34 736.36	60 871.43	-37 981.23	-84 693.06	67 371.89	185 061.74	-	-	-	-	-
İdxalın aylıq artımı	-	80 368.63	11 960.81	99 613.61	9 858.86	-58 569.92	366 728.04	-29 045.21	-	-	-	-	-

Əlavə 2

İxracda əsas mallar

(min ABŞ dolları)

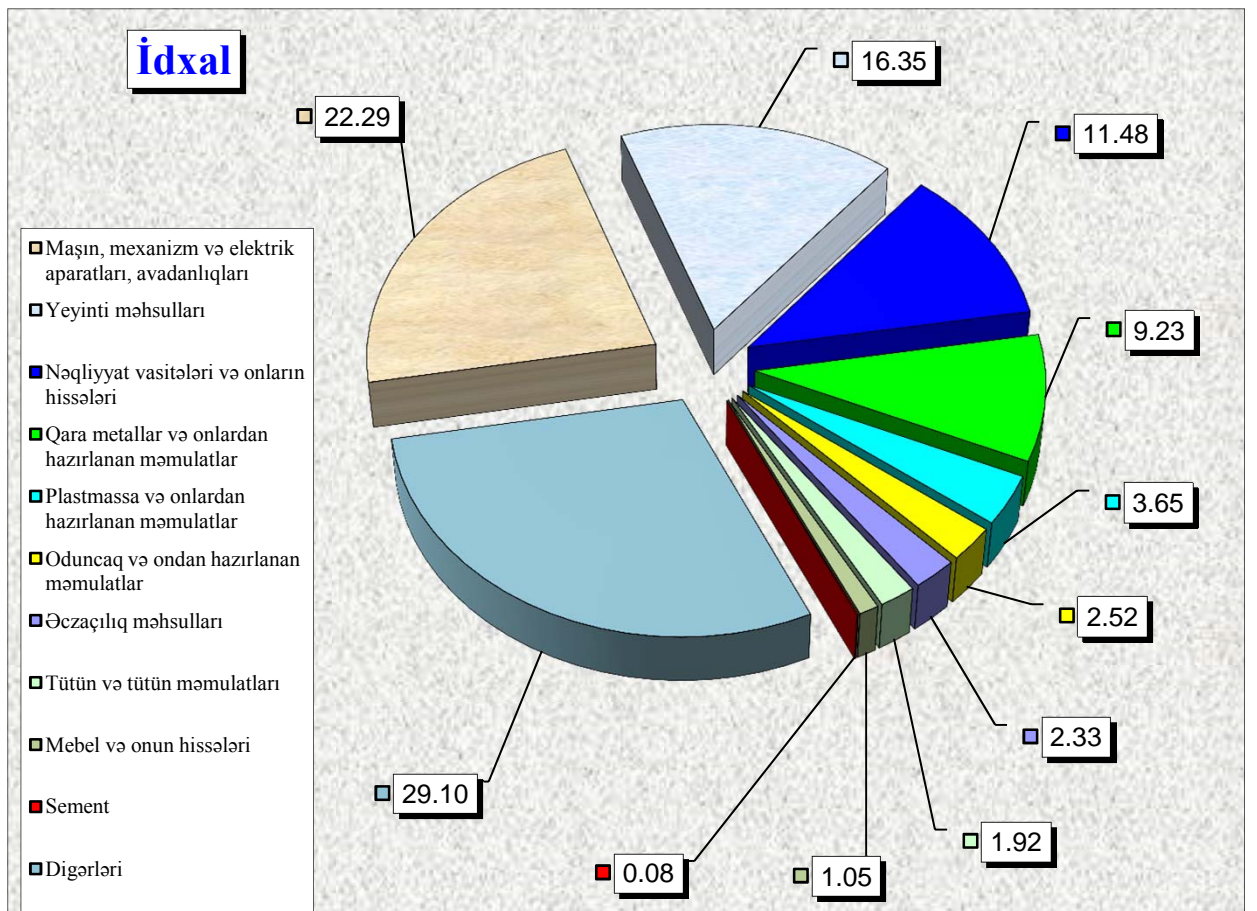
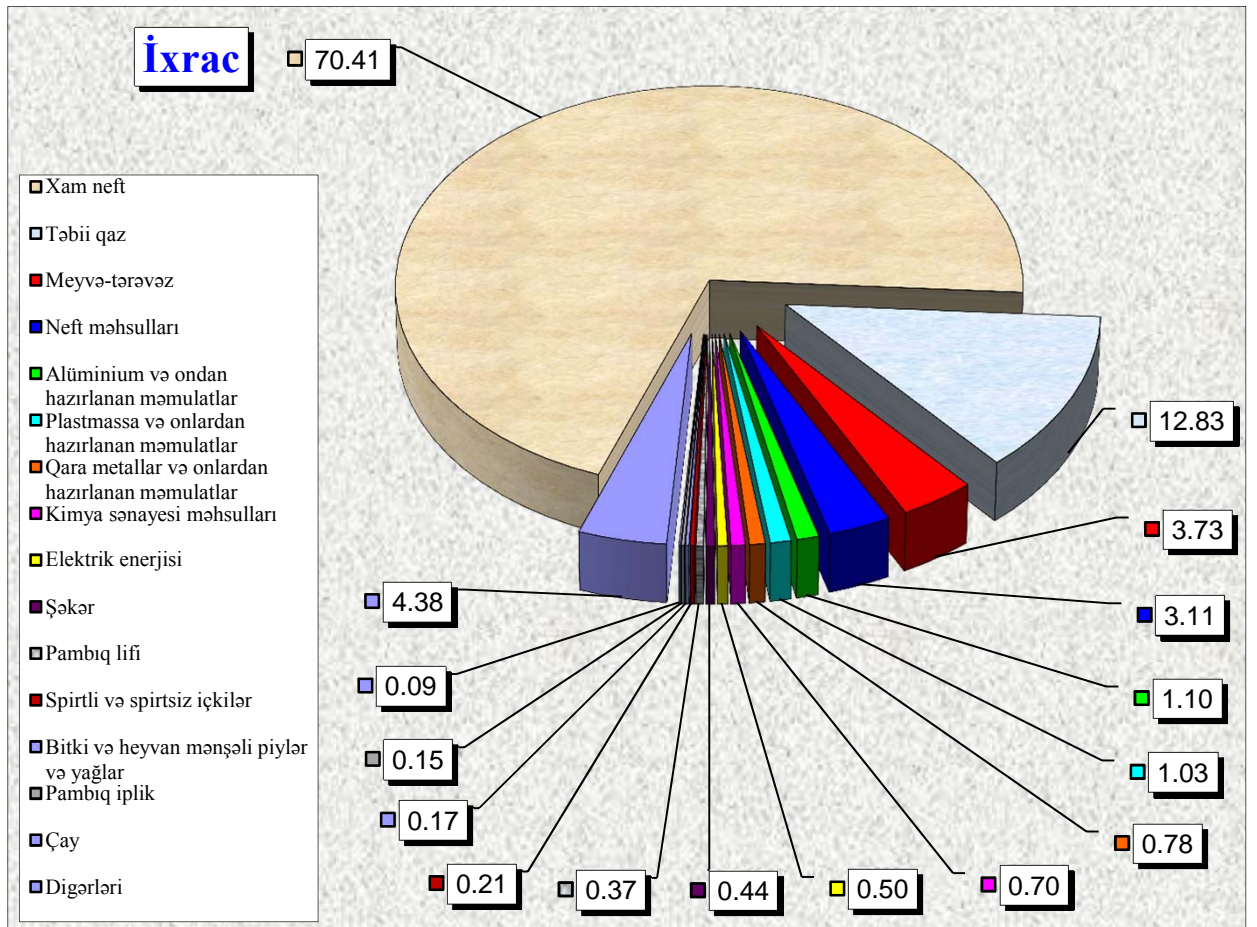
№	Malın adı	2016-cı ilin ilk 8 ayı ərzində		2017-ci ilin ilk 8 ayı ərzində		2016-cı ilin ilk 8 ayının ixracına nisbətən %-lə		2017-ci ilin ilk 8 ayının ümumi ixracına nisbətən %-lə
		Miqdar	Statistik dəyər	Miqdar	Statistik dəyər	Miqdar	Statistik dəyər	
	İxrac - cəmi	-	8 264 360.34	-	7 223 010.07	-	87.40	100.00
1	Xam neft, ton	21 811 895.73	6 516 964.59	13 270 401.01	5 085 538.13	60.84	78.04	70.41
2	Neft məhsulları (2710 mal kodu üzrə), ton	989 985.26	236 434.61	583 653.13	224 906.72	58.96	95.12	3.11
3	Təbii qaz, min kub metr	5 005 978.39	757 731.57	5 182 571.64	926 776.92	103.53	122.31	12.83
4	Elektrik enerjisi, min kVt/saat	192 318.48	8 882.45	812 338.69	36 232.16	422.39	407.91	0.50
5	Meyvə-tərəvəz, ton	189 917.09	188 830.27	310 490.90	269 509.57	163.49	142.73	3.73
6	Çay, ton	743.68	3 945.10	1 143.58	6 438.75	153.77	163.21	0.09
7	Bitki və heyvan mənşəli piylər və yağlar, ton	9 712.66	10 149.19	11 298.02	12 100.56	116.32	119.23	0.17
8	Şəkər, ton	74 664.88	42 349.50	49 003.66	31 944.00	65.63	75.43	0.44
9	Spirтли və spirtsiz içkilər, min ABŞ dolları	-	12 052.95	-	15 476.24	-	128.40	0.21
10	Kimya sənayesi məhsulları, ton	187 590.90	40 075.35	204 331.09	50 286.91	108.92	125.48	0.70
11	Plastmassa və onlardan hazırlanan məmulatlar, ton	99 965.39	65 013.49	108 366.40	74 222.22	108.40	114.16	1.03
12	Pambıq lifi, ton	2 952.07	3 166.83	19 521.47	26 593.42	661.28	839.75	0.37
13	Pambıq iplik, ton	7 010.42	13 000.16	4 616.97	10 692.12	65.86	82.25	0.15
14	Qara metallar və onlardan hazırlanan məmulatlar, ton	150 092.51	59 821.05	123 484.62	56 191.13	82.27	93.93	0.78
15	Alüminium və ondan hazırlanan məmulatlar, ton	44 590.28	61 692.84	42 068.80	79 341.95	94.35	128.61	1.10
	Digərləri	-	244 250.39	-	316 759.28	-	129.69	4.38

İdxalda əsas mallar

(min ABŞ dolları)

№	Malın adı	2016-cı ilin ilk 8 ayı ərzində		2017-ci ilin ilk 8 ayı ərzində		2016-cı ilin ilk 8 ayının idxalına nisbətən %-lə		2017-ci ilin ilk 8 ayının ümumi idxalına nisbətən %-lə
		Miqdar	Statistik dəyər	Miqdar	Statistik dəyər	Miqdar	Statistik dəyər	
	İdxal - cəmi	-	5 534 150.09	-	5 300 784.39	-	95.78	100.00
1	Yeyinti məhsulları, min ABŞ dolları	-	821 467.80	-	866 525.53	-	105.49	16.35
	ondan:							
1.1	Ət, ton	16 920.19	20 375.73	28 249.77	42 979.26	166.96	210.93	0.81
1.2	Süd, ton	3 479.27	5 193.17	5 364.93	8 589.91	154.20	165.41	0.16
1.3	Kərə yağı və süddən hazırlanmış digər yağlar, ton	9 718.91	33 358.86	10 284.39	46 265.94	105.82	138.69	0.87
1.4	Meyvə-tərəvəz, ton	203 941.24	85 648.73	184 409.14	86 130.32	90.42	100.56	1.62
1.5	Çay, ton	7 886.28	26 684.01	8 015.94	31 021.05	101.64	116.25	0.59
1.6	Buğda, ton	953 597.42	178 980.97	607 973.70	112 690.56	63.76	62.96	2.13
1.7	Bitki və heyvan mənşəli piylər və yağlar, ton	91 190.60	82 809.98	95 300.18	90 821.54	104.51	109.67	1.71
1.8	Şəkər, ton	255 349.92	106 171.73	233 135.18	109 394.41	91.30	103.04	2.06
2	Tütün və tütün məmulatları, min ABŞ dolları	-	105 526.17	-	101 914.91	-	96.58	1.92
3	Sement, ton	322 790.01	14 663.64	20 091.83	4 308.84	6.22	29.38	0.08
4	Əczaçılıq məhsulları, ton	5 412.07	117 330.99	7 153.93	123 431.53	132.18	105.20	2.33
5	Plastmassa və onlardan hazırlanan məmulatlar, ton	99 850.70	183 162.47	111 429.42	193 417.72	111.60	105.60	3.65
6	Oduncaq və ondan hazırlanan məmulatlar, min ABŞ dolları	-	121 805.01	-	133 469.67	-	109.58	2.52
7	Qara metallar və onlardan hazırlanan məmulatlar, ton	566 607.01	798 619.15	496 667.72	489 272.23	87.66	61.26	9.23
8	Maşın, mexanizm, elektrik aparatları, avadanlıqlar və onların hissələri, min ABŞ dolları	-	1 297 224.68	-	1 181 702.31	-	91.09	22.29
9	Nəqliyyat vasitələri və onların hissələri, min ABŞ dolları	-	573 970.02	-	608 504.34	-	106.02	11.48
10	Mebel və onun hissələri, min ABŞ dolları	-	74 489.84	-	55 625.10	-	74.67	1.05
	Digərləri	-	1 425 890.32	-	1 542 612.21	-	108.19	29.10

İdxal və ixrac əməliyyatlarında əsas mallar (faizlə xüsusi çəkisi)

Ölkələr üzrə ixrac və idxal

(əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisə olunmaqla, min ABŞ dolları ilə)

Ölkələrin adı	İxrac				İdxal			
	2016-cı ilin ilk 8 ayı	2017-ci ilin ilk 8 ayı	2016-cı ilin ilk 8 ayına nisbətən %-lə	2017-ci ilin ilk 8 ayının ümumi ixracına nisbətən %-lə	2016-cı ilin ilk 8 ayı	2017-ci ilin ilk 8 ayı	2016-cı ilin ilk 8 ayına nisbətən %-lə	2017-ci ilin ilk 8 ayının ümumi idxalına nisbətən %-lə
A	1	2	3	4	6	6	7	8
Cəmi	8 264 360.34	7 223 010.07	87.40	100.00	5 534 150.09	5 300 784.39	95.78	100.00
o cümlədən:								
MDB ölkələri üzrə cəmi	387 848.96	604 553.94	155.87	8.37	1 294 952.00	1 378 848.00	106.48	26.01
Belarus	12 379.72	9 910.72	80.06	0.14	53 868.49	83 849.58	155.66	1.58
Qazaxıstan	15 579.87	19 342.52	124.15	0.27	75 138.80	74 674.70	99.38	1.41
Qırğızıstan	5 486.22	400.31	7.30	0.01	803.55	624.54	77.72	0.01
Moldova	473.94	100.71	21.25	0.00	2 201.53	3 302.08	149.99	0.06
Özbəkistan	1 737.16	2 015.42	116.02	0.03	4 864.85	10 425.07	214.29	0.20
Rusiya	228 932.64	364 862.70	159.38	5.05	967 735.57	913 226.75	94.37	17.23
Tacikistan	8 818.07	1 182.36	13.41	0.02	179.34	0.32	0.18	0.00
Türkmənistan	90 566.91	41 113.85	45.40	0.57	17 127.34	58 833.55	343.51	1.11
Ukrayna	23 874.42	165 625.35	693.74	2.29	173 032.53	233 911.41	135.18	4.41
Avropa İttifaqı ölkələri üzrə cəmi	4 706 353.63	3 180 728.53	67.58	44.04	1 551 295.63	1 153 417.98	74.35	21.76
Almaniya	420 967.00	266 234.19	63.24	3.69	253 000.15	246 529.28	97.44	4.65
Avstriya	45 514.15	97 806.91	214.89	1.35	50 050.29	32 821.05	65.58	0.62
Belçika	3 500.41	9 236.09	263.86	0.13	37 148.63	35 756.61	96.25	0.67
Bolqarıstan	166.45	131.59	79.06	0.00	17 122.68	16 673.59	97.38	0.31
Böyük Britaniya	77 581.03	6 235.08	8.04	0.09	363 489.46	157 325.72	43.28	2.97
Çexiya	183 989.73	317 305.43	172.46	4.39	72 413.23	50 436.21	69.65	0.95
Danimarka	34.48	445.74	12.93 dəfə	0.01	13 663.88	15 037.38	110.05	0.28
Estoniya	143.55	424.69	295.84	0.01	1 811.62	1 560.62	86.15	0.03
Finlandiya	185.94	412.58	221.89	0.01	8 770.13	12 292.75	140.17	0.23

A	1	2	3	4	6	6	7	8
Fransa	404 963.55	135 315.11	33.41	1.87	94 065.62	87 869.60	93.41	1.66
Xorvatiya	141 314.51	73 688.85	52.15	1.02	50 567.34	1 015.73	2.01	0.02
İrlandiya	23 410.74	4.92	0.02	0.00	14 351.03	7 382.80	51.44	0.14
İspaniya	307 928.37	143 883.51	46.73	1.99	31 055.82	36 229.07	116.66	0.68
İsveç	302.71	372.03	122.90	0.01	61 027.29	20 527.43	33.64	0.39
İtaliya	2 695 527.55	1 546 883.15	57.39	21.42	232 919.30	205 515.61	88.23	3.88
Kıpr	1 029.35	25 690.60	24.96 dəfə	0.36	358.49	578.90	161.48	0.01
Latviya	316.43	1 630.86	515.39	0.02	5 043.82	5 291.63	104.91	0.10
Litva	1 584.14	1 116.38	70.47	0.02	6 685.30	10 617.38	158.82	0.20
Lüksemburq	25.47	15 533.22	609.84 dəfə	0.22	2 460.20	2 372.36	96.43	0.04
Macarıstan	831.07	547.37	65.86	0.01	28 924.80	24 516.19	84.76	0.46
Malta	58 574.09	36 886.65	62.97	0.51	31.25	45.18	144.57	0.00
Niderland	31 628.10	12 829.01	40.56	0.18	53 423.04	60 437.04	113.13	1.14
Polşa	2 577.96	4 684.85	181.73	0.06	45 513.09	38 803.46	85.26	0.73
Portuqaliya	201 335.33	264 923.46	131.58	3.67	8 331.84	6 987.43	83.86	0.13
Rumıniya	55 321.34	89 054.78	160.98	1.23	60 831.87	47 710.21	78.43	0.90
Slovakiya	42.41	89.87	211.92	0.00	17 139.87	12 993.23	75.81	0.25
Sloveniya	2 188.34	4 275.17	195.36	0.06	9 597.12	10 494.04	109.35	0.20
Yunanıstan	45 369.41	125 086.43	275.71	1.73	11 498.48	5 597.49	48.68	0.11
Digər ölkələr üzrə cəmi	3 170 157.75	3 437 727.60	108.44	47.59	2 687 902.46	2 768 518.41	103.00	52.23
Albaniya	19.39	60.56	312.42	0.00	153.42	242.10	157.80	0.00
Amerika Birləşmiş Ştatları	77 122.51	3 314.76	4.30	0.05	313 635.19	413 091.92	131.71	7.79
Anqilya (Britaniya)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.22	0.00	0.00
Anqola	152.65	16.22	10.62	0.00	8.60	5.21	60.58	0.00
Argentina	41.94	16.86	40.21	0.00	8 454.46	16 217.54	191.82	0.31
Aruba	0.00	18.43	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Avstraliya	81.86	470.02	574.20	0.01	5 224.49	3 245.66	62.12	0.06
Baham adaları	0.00	0.00	0.00	0.00	0.56	2.86	506.81	0.00
Banqladeş	0.35	1.07	305.71	0.00	5 208.29	6 210.01	119.23	0.12
Barbados	0.00	0.00	0.00	0.00	26.80	15.86	59.18	0.00
Beliz	0.00	1 425.36	0.00	0.02	0.00	1.96	0.00	0.00
Bermud adaları	0.00	9.88	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Bəhreyn	5.94	18.95	318.72	0.00	68.07	75.22	110.51	0.00
Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	7 007.67	11 880.35	169.53	0.16	48 232.95	12 540.22	26.00	0.24

A	1	2	3	4	6	6	7	8
Tanzaniya	0.00	0.00	0.00	0.00	329.73	289.30	87.74	0.01
Boliviya	0.69	1.28	184.65	0.00	1.30	10.20	787.37	0.00
Bosniya və Herseqovina	0.00	0.00	0.00	0.00	150.98	620.08	410.70	0.01
Braziliya	2 103.17	63.29	3.01	0.00	122 682.99	145 947.82	118.96	2.75
Bruney-Darüssalam	0.00	69.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Cəbəli-Tariq	0.00	0.00	0.00	0.00	43.43	2.57	5.92	0.00
Cənubi Afrika Respublikası	274.45	1.09	0.40	0.00	5 277.50	6 333.64	120.01	0.12
Cibuti	0.00	298.06	0.00	0.00	36.27	0.00	0.00	0.00
Çad	0.00	13.50	0.00	0.00	0.00	0.95	0.00	0.00
Çili	0.00	0.00	0.00	0.00	2 992.18	1 463.33	48.91	0.03
Çin	115 584.69	436 918.07	378.01	6.05	422 013.09	527 759.48	125.06	9.96
Çinin xüs. inz. r-nu Honkonq	35.60	49.58	139.28	0.00	676.14	1 300.98	192.41	0.02
Çinin xüs. inz. r-nu Aomin (Makao)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.55	0.00	0.00
Dominika	7.06	0.00	0.00	0.00	0.24	1.93	795.72	0.00
Dominikan Respublikası	0.00	0.00	0.00	0.00	60.60	119.41	197.02	0.00
Ekvador	2.86	0.00	0.00	0.00	11 291.14	13 965.10	123.68	0.26
Eritreya	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.21	0.00	0.00
Əfqanıstan	27 095.15	14 888.46	54.95	0.21	0.80	0.00	0.00	0.00
Əlcəzair	317.69	13.61	4.28	0.00	306.68	919.92	299.96	0.02
Fərer adaları	0.00	0.00	0.00	0.00	497.49	226.58	45.54	0.00
Fici	0.00	0.00	0.00	0.00	202.82	0.90	0.44	0.00
Filippinlər	0.00	0.30	0.00	0.00	903.75	1 146.25	126.83	0.02
Gürcüstan	242 360.62	336 608.71	138.89	4.66	18 297.40	49 274.13	269.30	0.93
Haiti	0.00	0.00	0.00	0.00	1.44	0.23	15.60	0.00
Həbəşistan	0.00	0.00	0.00	0.00	29.48	378.04	12.83 dəfə	0.01
Hindistan	275 564.05	272 223.07	98.79	3.77	33 869.55	65 369.68	193.00	1.23
Honduras	0.00	0.00	0.00	0.00	8.19	16.77	204.86	0.00
İndoneziya	77 330.12	93 186.70	120.51	1.29	24 413.99	32 306.31	132.33	0.61
İordaniya	1 677.74	3 803.74	226.72	0.05	1 558.43	2 060.44	132.21	0.04
İraq	11 072.63	11 573.04	104.52	0.16	11.55	0.21	1.85	0.00
İran İslam Respublikası	30 657.60	11 447.35	37.34	0.16	91 424.74	157 470.01	172.24	2.97
İslandiya	0.00	4.55	0.00	0.00	1 174.26	1 888.67	160.84	0.04
İsrail	345 845.15	305 640.31	88.37	4.23	9 255.67	22 639.25	244.60	0.43
İsveçrə	74 946.69	83 648.56	111.61	1.16	43 006.33	37 863.91	88.04	0.71

A	1	2	3	4	6	6	7	8
Fələstin	61.29	58.10	94.80	0.00	0.00	53.20	0.00	0.00
Kamboca	0.00	402.48	0.00	0.01	1 518.92	1 585.48	104.38	0.03
Kamerun	0.00	6.07	0.00	0.00	1.23	0.35	28.80	0.00
Kanada	71 253.32	245 754.77	344.90	3.40	10 390.61	9 840.80	94.71	0.19
Kayman adaları	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.07	0.00	0.00
Keç. Yuq. Resp. Makedoniya	6.34	0.00	0.00	0.00	153.36	452.24	294.89	0.01
Keniya	0.05	148.72	2874.41 dəfə	0.00	579.02	444.53	76.77	0.01
Kolumbiya	10.13	66.54	657.01	0.00	112.95	270.87	239.81	0.01
Konqo (Brazzavil)	0.00	15.34	0.00	0.00	0.47	0.07	14.75	0.00
Koreya (KXDR)	0.00	0.00	0.00	0.00	14.77	83.67	566.60	0.00
Koreya Respublikası	67.70	157.82	233.10	0.00	50 712.55	49 619.93	97.85	0.94
Kosta-Rika	0.00	0.00	0.00	0.00	734.82	525.70	71.54	0.01
Kot-divuar	0.84	0.00	0.00	0.00	7.01	30.79	439.36	0.00
Kuba	0.00	0.01	0.00	0.00	62.31	136.10	218.41	0.00
Kuk adaları (Yeni Zelanda)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.11	0.00	0.00
Kurasao	0.00	0.00	0.00	0.00	24.50	4.53	18.47	0.00
Küveyt	91.62	52.82	57.66	0.00	2 249.01	3 822.74	169.97	0.07
Qana	5.51	0.18	3.24	0.00	106.52	23.33	21.91	0.00
Qəmər adaları	0.00	0.00	0.00	0.00	17.57	5.55	31.60	0.00
Qətər	43.10	3 419.77	79.34 dəfə	0.05	36.01	23.12	64.21	0.00
Quam (ABŞ)	0.00	0.00	0.00	0.00	9.01	12.76	141.62	0.00
Qvatemala	0.00	0.00	0.00	0.00	172.87	164.39	95.09	0.00
Qvineya-Bissau	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.06	0.00	0.00
Laos (LXDR)	0.00	0.00	0.00	0.00	1.59	17.52	11.01 dəfə	0.00
Lesoto	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.24	0.00	0.00
Liberiya	0.00	29.37	0.00	0.00	0.00	2.89	0.00	0.00
Lixtenşteyn	0.00	0.00	0.00	0.00	19.84	14.27	71.95	0.00
Livan	42 664.55	32 787.33	76.85	0.45	298.34	633.89	212.48	0.01
Liviya	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.61	0.00	0.00
Madaqaskar	0.00	0.00	0.00	0.00	270.20	166.05	61.46	0.00
Malavi	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	205.74	0.00	0.00
Malayziya	39 335.23	3 598.20	9.15	0.05	24 226.75	15 918.61	65.71	0.30
Mavriki	0.00	0.00	0.00	0.00	38.25	67.00	175.15	0.00
Mavritaniya	0.00	0.00	0.00	0.00	22.59	30.16	133.53	0.00

A	1	2	3	4	6	6	7	8
Meksika	188.10	62.15	33.04	0.00	16 006.76	6 573.62	41.07	0.12
Maori (Mayotta)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.53	0.00	0.00
Men adası	0.00	90.52	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Mərakeş	0.00	2.75	0.00	0.00	1 752.13	2 511.03	143.31	0.05
Mərkəzi Afrika Respublikası	0.00	0.00	0.00	0.00	23.26	3.94	16.93	0.00
Misir	232.82	1 463.14	628.45	0.02	3 635.64	4 260.28	117.18	0.08
Monako	0.00	0.15	0.00	0.00	41.61	4.94	11.88	0.00
Monqolustan	10.46	65.15	622.68	0.00	0.00	93.48	0.00	0.00
Monteneqro	0.00	24.27	0.00	0.00	0.00	9.16	0.00	0.00
Montserrat	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.30	0.00	0.00
Mozambik	102.00	3.23	3.17	0.00	0.03	5.95	203.79 dəfə	0.00
Myanma	0.00	0.00	0.00	0.00	94.21	361.27	383.48	0.01
Namibiya	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.06	0.00	0.00
Nepal	0.00	7.12	0.00	0.00	5.10	23.94	469.83	0.00
Niger	0.00	0.00	0.00	0.00	2.74	2.42	88.32	0.00
Nigeriya	43.24	428.19	990.25	0.01	43.04	21.93	50.95	0.00
Nikaraqua	0.00	0.00	0.00	0.00	0.58	0.94	161.41	0.00
Niue (Yeni Zelanda)	12.18	0.00	0.00	0.00	0.00	1.67	0.00	0.00
Norveç	1 993.37	1 358.12	68.13	0.02	140 864.59	115 822.02	82.22	2.18
Oman	74.98	67.94	90.61	0.00	24.15	157.89	653.85	0.00
Pakistan	669.70	1 445.38	215.83	0.02	4 306.61	4 921.19	114.27	0.09
Panama	0.00	0.00	0.00	0.00	0.28	93.61	334.86 dəfə	0.00
Papua-Yeni Qvineya	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.18	0.00	0.00
Paraqvay	0.00	0.00	0.00	0.00	377.90	438.83	116.13	0.01
Peru	190.94	1.81	0.95	0.00	334.69	239.55	71.57	0.00
Puerto-Riko (ABŞ)	0.00	0.00	0.00	0.00	57.22	492.58	860.83	0.01
Salvador	0.00	0.00	0.00	0.00	2.49	1.45	58.22	0.00
San-Marino	0.00	0.00	0.00	0.00	52.38	235.22	449.04	0.00
Sent-Vinsent və Qrenadina (Fransa)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.06	0.00	0.00
Serbiya	1.38	18.04	13.02 dəfə	0.00	2 764.69	2 922.53	105.71	0.06
Seyşel adaları	0.00	0.00	0.00	0.00	22.05	80.30	364.17	0.00
Səudiyyə Ərəbistanı	472.95	235.96	49.89	0.00	8 034.94	8 337.74	103.77	0.16
Sinqapur	658.55	315.65	47.93	0.00	185 731.64	13 795.07	7.43	0.26
Sen-Marten (Niderland)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.54	0.00	0.00

A	1	2	3	4	6	6	7	8
Solomon adaları	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.06	0.00	0.00
Sudan	0.00	1.44	0.00	0.00	10.36	91.99	887.52	0.00
Surinam	0.00	0.00	0.00	0.00	2.51	0.25	10.00	0.00
Suriya Ərəb Respublikası	0.00	0.00	0.00	0.00	196.24	201.75	102.81	0.00
Svazilend	0.00	0.00	0.00	0.00	224.95	7.63	3.39	0.00
Syerra-Leone	19.90	0.00	0.00	0.00	0.10	8.60	83.84 dəfə	0.00
Şri-Lanka	0.10	0.00	0.00	0.00	27 013.23	30 036.55	111.19	0.57
Tailand	123 386.51	49 831.03	40.39	0.69	14 133.03	18 958.54	134.14	0.36
Tayvan (Çinin əyaləti)	591 311.78	267 240.32	45.19	3.70	9 446.67	11 013.32	116.58	0.21
Tokelau (Yeni Zelanda)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.11	0.00	0.00
Trinidad və Tobaqo	20.31	27.22	134.05	0.00	56.01	35.15	62.76	0.00
Tunis	143 077.18	157 585.12	110.14	2.18	1 685.74	1 864.63	110.61	0.04
Türk və Kaykos adaları	0.00	0.00	0.00	0.00	105.16	34.00	32.33	0.00
Tuvalu	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.69	0.00	0.00
Türkiyə	806 291.41	1 025 807.92	127.23	14.20	732 104.96	808 371.01	110.42	15.25
Uruqvay	0.00	0.00	0.00	0.00	1 026.33	50.58	4.93	0.00
Vanuatu	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.66	0.00	0.00
Venesuela	108.72	77.17	70.98	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Virgin adaları (ABŞ)	0.00	0.00	0.00	0.00	1.40	4.52	323.84	0.00
Virgin adaları (Britaniya)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.03	11.20	323.38 dəfə	0.00
Vyetnam	48 749.72	55 068.08	112.96	0.76	16 623.93	26 932.15	162.01	0.51
Yamayka	0.70	0.00	0.00	0.00	2 811.40	2.70	0.10	0.00
Yaponiya	1 110.48	1 246.52	112.25	0.02	226 372.73	70 642.90	31.21	1.33
Yeni Zelanda	82.42	106.97	129.79	0.00	28 175.87	33 390.75	118.51	0.63
Yəmən	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	13.93	0.00	0.00
Zambiya	238.66	0.00	0.00	0.00	100.63	17.99	17.88	0.00
Zimbabve	0.00	0.00	0.00	0.00	20.37	215.65	10.59 dəfə	0.00
Təyin olunmayıb	480.75	963.21	200.35	0.01	0.00	4.86	0.00	0.00

Əlavə 4.1

Ticarət dövriyyəsində əsas ölkələr

Ölkələrin adı	Min ABŞ dolları	Ümumi dövriyyəyə nisbətən %-lə
Cəmi	12 523 794.46	100.00
Türkiyə	1 834 178.93	14.65
İtaliya	1 752 398.76	13.99
Rusiya	1 278 089.45	10.21
Çin	964 677.55	7.70
Almaniya	512 763.47	4.09
Amerika Birləşmiş Ştatları	416 406.68	3.32
Ukrayna	399 536.76	3.19
Gürcüstan	385 882.85	3.08
Çexiya	367 741.64	2.94
Hindistan	337 592.75	2.70
İsrail	328 279.56	2.62
Tayvan (Çinin əyaləti)	278 253.63	2.22
Portuqaliya	271 910.89	2.17
Kanada	255 595.57	2.04
Fransa	223 184.71	1.78
Digər ölkələr	2 917 301.26	23.29

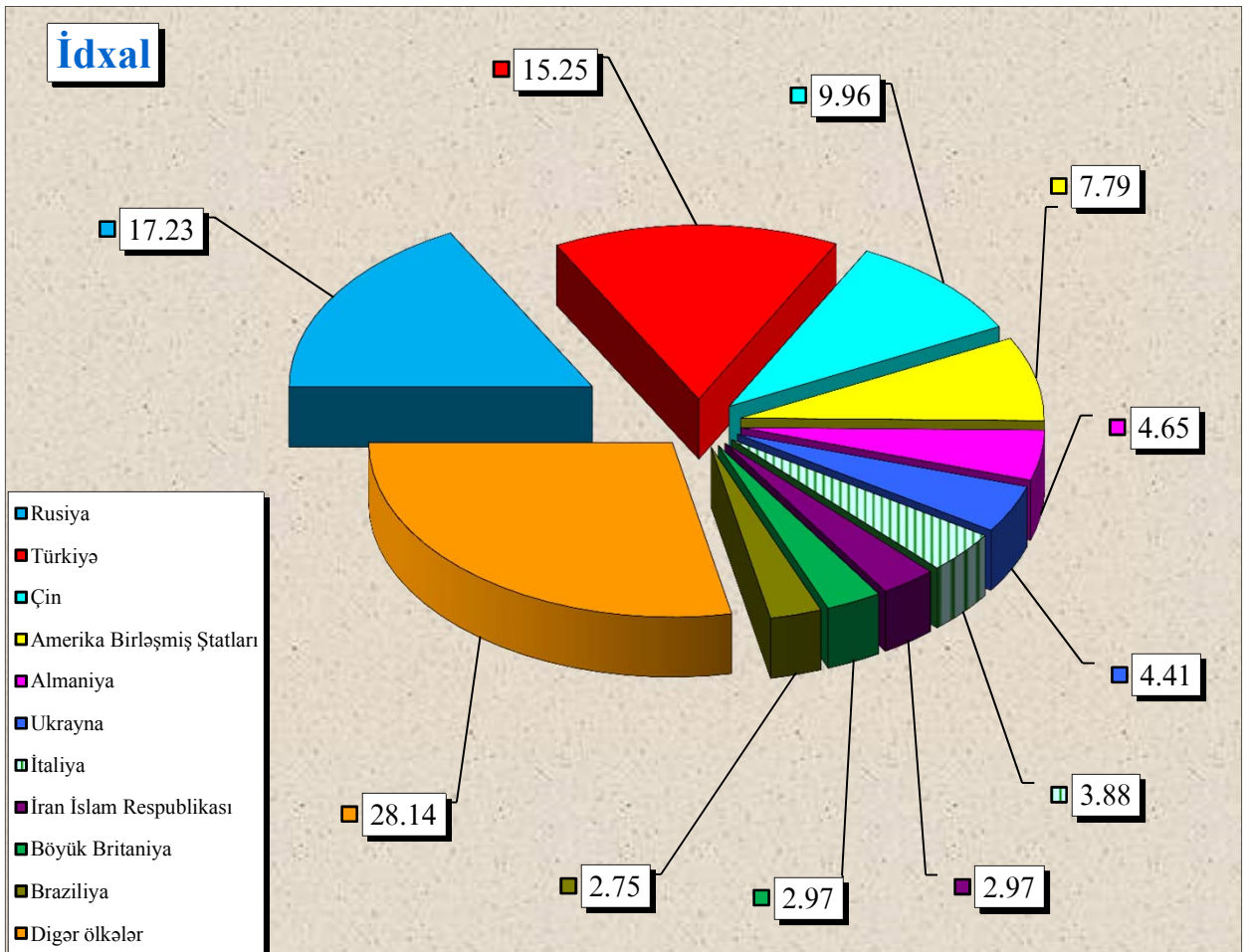
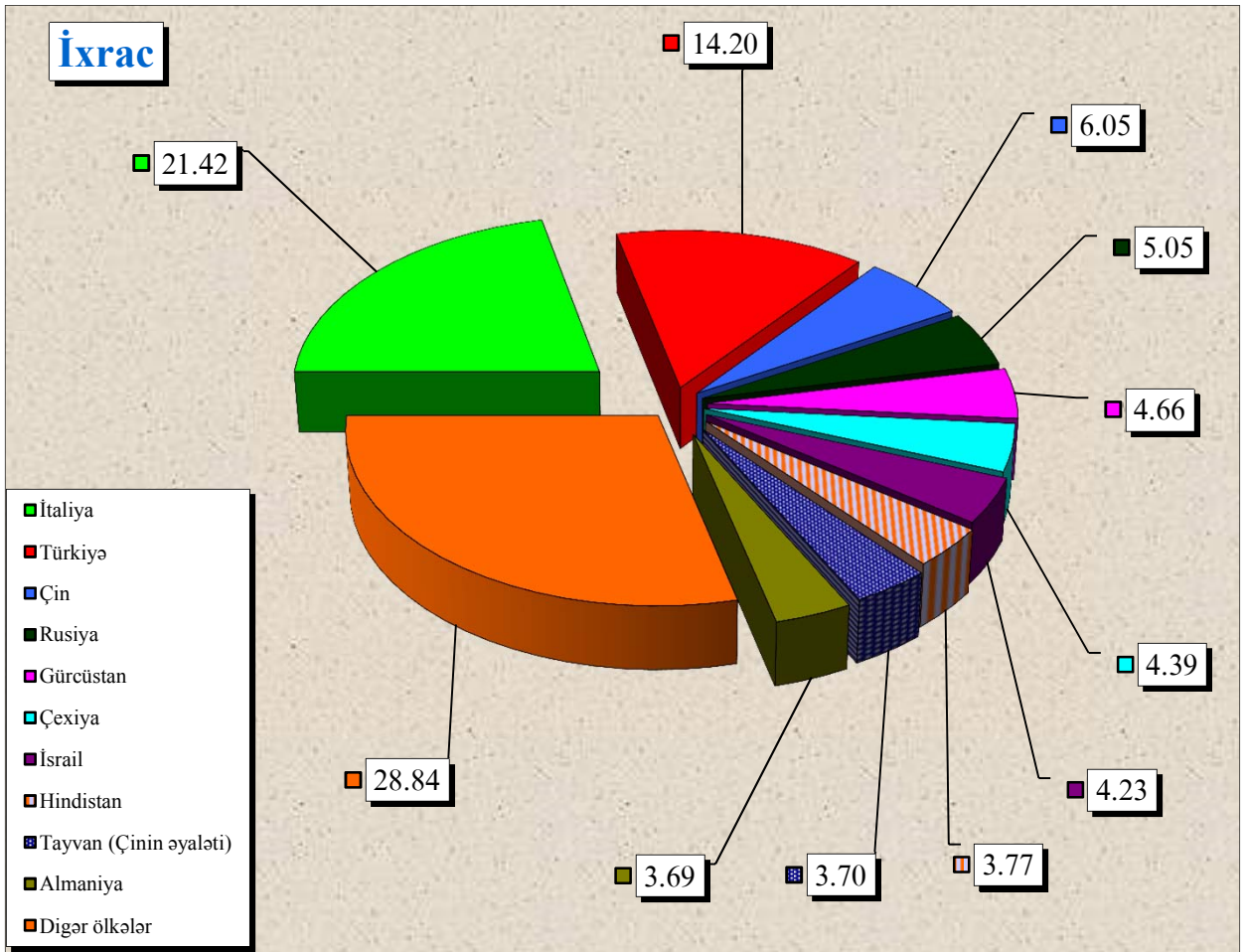
İxracda əsas ölkələr

Ölkələrin adı	Min ABŞ dolları	Ümumi ixraca nisbətən %-lə
Cəmi	7 223 010.07	100.00
İtaliya	1 546 883.15	21.42
Türkiyə	1 025 807.92	14.20
Çin	436 918.07	6.05
Rusiya	364 862.70	5.05
Gürcüstan	336 608.71	4.66
Çexiya	317 305.43	4.39
İsrail	305 640.31	4.23
Hindistan	272 223.07	3.77
Tayvan (Çinin əyaləti)	267 240.32	3.70
Almaniya	266 234.19	3.69
Portuqaliya	264 923.46	3.67
Kanada	245 754.77	3.40
Ukrayna	165 625.35	2.29
Tunis	157 585.12	2.18
İspaniya	143 883.51	1.99
Digər ölkələr	1 105 513.98	15.31

İdxalda əsas ölkələr

Ölkələrin adı	Min ABŞ dolları	Ümumi idxala nisbətən %-lə
Cəmi	5 300 784.39	100.00
Rusiya	913 226.75	17.23
Türkiyə	808 371.01	15.25
Çin	527 759.48	9.96
Amerika Birləşmiş Ştatları	413 091.92	7.79
Almaniya	246 529.28	4.65
Ukrayna	233 911.41	4.41
İtaliya	205 515.61	3.88
İran İslam Respublikası	157 470.01	2.97
Böyük Britaniya	157 325.72	2.97
Braziliya	145 947.82	2.75
Norveç	115 822.02	2.18
Fransa	87 869.60	1.66
Belarus	83 849.58	1.58
Qazaxıstan	74 674.70	1.41
Yaponiya	70 642.90	1.33
Digər ölkələr	1 058 776.57	19.97

**İxrac və idxal əməliyyatlarında əsas ölkələr
(faizlə xüsusi çəkisi)**

Mal qrupları üzrə ixrac və idxal

(Əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisə olumaqla, min ABŞ dolları ilə)

Mal qrupunun kodu	Mal qrupunun adı	İxrac			İdxal		
		2016-cı ilin ilk 8 ayı	2017-ci ilin ilk 8 ayı	2016-cı ilin ilk 8 ayına nisbətən %-lə	2016-cı ilin ilk 8 ayı	2017-ci ilin ilk 8 ayı	2016-cı ilin ilk 8 ayına nisbətən %-lə
A	B	1	2	3	4	5	6
01	Diri heyvanlar	283.46	1 149.71	405.59	14 912.29	25 893.97	173.64
02	Ət və qida üçün yararlı ət əlavələri	55.76	614.87	11.03 dəfə	20 375.73	42 979.26	210.93
03	Balıqlar və xərçəngkimilər, mollyusklar və digər su onurğasızları	128.29	184.84	144.08	8 601.66	9 106.64	105.87
04	Süd məhsulları; quş yumurtası; təbii bal, başqa yerdə adı çəkilməyən və təsnif olunmayan heyvan mənşəli ərzaq məhsulları	1 200.96	4 850.15	403.86	61 295.71	83 480.84	136.19
05	Başqa yerdə adı çəkilməyən və ya təsnif olunmayan heyvan mənşəli məhsullar	357.04	463.07	129.70	127.91	295.21	230.80
06	Canlı ağaclar və digər bitkilər; bitkilərin kökləri, soğanaqları və digər analogi hissələri; kəsilmiş çiçəklər və dekorativ bitkilər	379.12	299.92	79.11	12 328.43	14 808.65	120.12
07	Tərəvəz və bəzi yeməli meyvəköklülər və kök yumrulan	102 083.16	171 717.06	168.21	41 172.35	38 855.23	94.37
08	Yeməli meyvələr və qoz-fındıq; sitrus meyvələrinin qabıqları və ya qovun qabıqcıqları	86 747.12	97 792.51	112.73	44 476.38	47 275.09	106.29
09	Qəhvə, çay, mate və ya paraqvay çayı və ədviyyatlar	3 958.52	6 484.34	163.81	29 152.47	34 855.89	119.56
10	Dənli bitkilər	2 389.32	11.21	0.47	212 408.35	159 411.20	75.05
11	Unüyütmə-yarma sənayesi məhsulları; səməni; nişastalar; inulin; buğda kleykovinası	7.38	22.26	301.60	11 786.11	12 465.51	105.76
12	Yağlı toxum və bar; digər toxumlar, bar və taxıl; dərman bitkiləri və texniki məqsədlər üçün bitkilər; saman və yem	2 318.69	1 848.07	79.70	18 687.77	25 387.36	135.85
13	Təmizlənməmiş təbii şellak; kitrələr, qatranlar və digər bitki şirələri və ekstraktları	1 182.93	679.10	57.41	548.30	353.74	64.52
14	Toxuma (hörgü) məmulatlarının hazırlanması üçün bitki mənşəli materiallar; başqa yerdə adı çəkilməyən və ya təsnif olunmayan digər bitki mənşəli məhsullar	28.33	116.09	409.80	509.32	802.40	157.54
15	Heyvan və ya bitki mənşəli piylər və yağlar və onların parçalanması nəticəsində alınan məhsullar; hazır yeyinti piyləri; heyvan və ya bitki mənşəli mumlar	10 149.19	12 100.56	119.23	82 809.98	90 821.54	109.67
16	Ətdən, balıqdan və ya xərçəngkimildən, mollyusklardan və ya digər su onurğasızlarından alınan hazır məhsullar	312.60	163.36	52.26	10 290.21	15 585.58	151.46
17	Şəkər və şəkərdən hazırlanan qənnadı məmulatları	42 486.89	32 471.17	76.43	126 790.66	130 293.07	102.76
18	Kakao və ondan hazırlanan məhsullar	2 178.27	3 616.37	166.02	26 104.64	31 774.84	121.72
19	Taxıldan, undan, nişastadan və ya süddən alınan hazır məhsullar; un qənnadı məmulatları	731.66	998.64	136.49	43 800.41	44 995.77	102.73
20	Tərəvəzlərin, meyvələrin, qoz-fındığın və ya bitkilərin digər hissələrinin emal məhsulları	5 974.10	9 000.00	150.65	16 007.49	18 548.66	115.87

A	B	1	2	3	4	5	6
21	Müxtəlif ərzaq məhsulları	1 002.51	1 834.23	182.96	32 847.45	40 564.40	123.49
22	Spirtili və spirtsiz içkilər və sirkə	12 052.95	15 476.24	128.40	39 351.09	46 673.60	118.61
23	Yeyinti sənayesinin qalıqları və tullantıları; heyvanlar üçün hazır yemlər	6 016.27	4 703.85	78.19	29 107.40	29 614.97	101.74
24	Tütün və tütünün sənaye əvəzediciləri	6 101.17	8 881.29	145.57	105 526.17	101 914.91	96.58
25	Duz; kükürd; torpaq və daş; suvaq materialları, əhəng və sement	8 692.11	15 319.01	176.24	31 169.94	22 195.36	71.21
26	Filizlər, şlaklar və kül	9 728.20	17 356.49	178.41	511.76	558.07	109.05
27	Mineral yanacaq, neft və onların qovulma məhsulları; bitum tərkibli maddələr; mineral mumlar	7 545 422.39	6 317 525.93	83.73	148 131.21	234 397.38	158.24
28	Qeyri-üzvi kimya məhsulları; qiymətli metalların, nadir torpaq metallarının, radioaktiv elementlərin və ya izotopların qeyri-üzvi və ya üzvi birləşmələri	2 978.98	2 474.80	83.08	58 580.59	51 334.78	87.63
29	Üzvi kimyəvi birləşmələr	32 011.85	42 589.02	133.04	23 218.77	27 715.87	119.37
30	Əczaçılıq məhsulları	486.59	517.74	106.40	117 330.99	123 431.53	105.20
31	Gübrələr	1 632.96	1 865.78	114.26	12 867.17	32 012.27	248.79
32	Aşıləyıcı və boyayıcı ekstraktlar, tanninlər və onların törəmələri; boyaqlar, piqmentlər və digər boyayıcı maddələr; boyalar və laklar; zamazkalar və digər mastikalar; tipografiya boyaqları, mürəkkəblər, tuş	637.21	932.22	146.30	37 890.79	30 264.41	79.87
33	Efir yağları və rezinoidlər; ətriyyat, kosmetik və tualet vasitələri	222.47	259.11	116.47	56 471.94	66 101.27	117.05
34	Sabun, səthi-aktiv üzvi maddələr, yuyucu vasitələr, sürtkü materialları, süni və hazır mumlar, təmizləmə və cilləmə üçün tərkiblər, şamlar və analoji məmulatlar, yapma üçün pasta, plastilin, «diş müalicəsi mumu»	36.42	309.22	848.95	56 980.65	62 758.26	110.14
35	Zülal tərkibli maddələr; modifikasiya olunmuş nişastalar; yapışqanlar; fermentlər	34.63	42.14	121.68	7 402.19	8 582.90	115.95
36	Partlayıcı maddələr; pirotexnika məmulatları; kibritlər; pirofor ərintilər; bəzi yanar maddələr	0.00	0.00	0.00	3 510.87	3 901.38	111.12
37	Foto və kino malları	29.61	0.00	0.00	2 911.41	2 120.86	72.85
38	Digər kimyəvi məhsullar	2 004.64	1 296.88	64.69	66 828.77	71 554.03	107.07
39	Plastmassa və onlardan hazırlanan məmulatlar	65 013.49	74 222.22	114.16	183 162.47	193 417.72	105.60
40	Kauçuk, rezin və onlardan hazırlanan məmulatlar	209.96	972.97	463.40	60 539.90	66 663.15	110.11
41	Emal olunmamış gön (təbii xəzdən başqa) və aşılənmiş dəri	7 359.81	11 743.84	159.57	117.70	227.18	193.01
42	Dəri məmulatları; sərraclıq-yəhər məmulatları və qoşqu ləvazimatları; yol ləvazimatları, qadın çantaları və analoji mallar; heyvanların bağırsaqlarından hazırlanan məmulatlar (barama fibroinindən olan liflər istisna olmaqla)	48.45	105.05	216.80	10 640.32	12 022.70	112.99
43	Təbii və süni xəz; ondan hazırlanan məmulatlar	15.85	8.72	55.03	583.73	244.92	41.96
44	Oduncaq və ondan hazırlanan məmulatlar; ağac kömürü	821.67	917.49	111.66	121 805.01	133 469.67	109.58
45	Mantar və ondan hazırlanan məmulatlar	0.00	0.20	0.00	389.71	337.96	86.72
46	Küləşdən, alfadan və digər materiallardan hörmə üçün hazırlanan məmulatlar; səbət məmulatları və hörülmüş məmulatlar	0.25	0.00	0.00	109.91	147.69	134.37
47	Oduncaqdan və ya digər lifli sellüloz materiallardan hazırlanan kütlə; regenerasiya edilən kağız və karton (makulatura və tullantılar)	2.23	0.00	0.00	292.20	80.83	27.66
48	Kağız və karton; kağız kütlədən, kağızdan və ya kartondan hazırlanan məmulatlar	2 114.91	3 269.35	154.59	67 483.12	73 188.68	108.45

A	B	1	2	3	4	5	6
49	Çap kitablar, qəzetlər, reproduksiyalar və poliqrafiya sənayesinin digər məmulatları; əlyazmalar, makinada yazılan mətnlər və planlar	57.41	849.63	14.80 dəfə	4 795.19	11 966.46	249.55
50	İpək	145.00	239.69	165.30	75.54	314.52	416.34
51	Yun, zərif və ya qaba heyvan tükü; at tükündən iplik və parça	95.24	158.31	166.22	454.86	549.37	120.78
52	Pambıq	16 184.78	38 693.18	239.07	3 051.98	3 175.18	104.04
53	Digər bitki mənşəli toxuculuq lifləri; kağız iplik və kağız iplikdən parçalar	0.00	54.34	0.00	1 355.34	1 684.90	124.32
54	Kimyəvi saplar, kimyəvi toxuculuq materiallarından olan yastı və analoji saplar	534.02	774.50	145.03	15 598.72	20 313.88	130.23
55	Kimyəvi liflər	100.60	175.63	174.58	4 634.65	3 474.08	74.96
56	Pambıq (vata), keçə və ya fetr və toxunmamış materiallar; xüsusi iplik; ciyə (viş), kəndir, kanat və trosar və onlardan məmulatlar	6.99	75.12	10.75 dəfə	6 864.82	6 143.53	89.49
57	Xalçalar və digər toxunma döşəmə örtükləri	123.36	77.45	62.79	5 410.72	6 887.03	127.28
58	Xüsusi parçalar; taftinqli (baftalı) toxuculuq materialları; krujevalar; qobelenlər; bəzək materialları; tikmələr	64.55	243.80	377.66	1 973.39	1 217.37	61.69
59	Hopdurulmuş, üzlüklü, təkrarlanmış toxuculuq materialları; texniki təyinatlı toxuculuq məmulatları	4.04	5.21	129.00	2 620.61	4 426.67	168.92
60	Maşınla və əllə toxunma trikotaj parçalar	0.04	0.00	0.00	4 210.68	6 716.44	159.51
61	Maşınla və ya əllə toxunmuş trikotaj geyim əşyaları və geyim ləvazimatları	359.65	209.16	58.16	56 101.48	58 748.47	104.72
62	Paltar və geyim ləvazimatları, maşınla və ya əllə toxunmuş trikotajdan başqa	866.41	1 017.19	117.40	61 329.64	61 424.09	100.15
63	Digər hazır toxuculuq məmulatları; dəstlər; işlənmiş geyimlər və toxuculuq məmulatları; cır-cındır	6 038.57	11 642.70	192.81	16 658.50	17 970.14	107.87
64	Ayaqqabılar, getrlər və analoji məmulatlar; onların hissələri	124.34	262.27	210.93	41 589.43	43 216.54	103.91
65	Baş geyimləri və onların hissələri	18.56	49.78	268.22	1 862.77	1 417.07	76.07
66	Çətirlər, gündən qoruyucu çətirlər, çəliklər, çəlik-oturacaqlar, qırmanç, minik atları üçün qamçılar və onların hissələri	1.10	1.42	129.03	770.39	798.72	103.68
67	Emal edilmiş lələk və pərgü və onlardan hazırlanmış məmulatlar; süni çiçəklər; insan saçından məmulatlar	0.00	0.02	0.00	687.64	385.24	56.02
68	Daş, gips, sement, asbest, slyuda və analoji materialdan məmulatlar	117.22	4 093.38	34.92 dəfə	33 044.63	34 546.09	104.54
69	Keramika məmulatları	89.04	175.13	196.70	41 158.86	38 083.13	92.53
70	Şüşə və ondan hazırlanan məmulatlar	64.17	82.54	128.64	45 493.58	50 937.59	111.97
71	Təbii və ya yetişdirilmiş mirvari, qiymətli və ya azqiymətli daşlar, qiymətli metallar, üzərinə qiymətli metal çəkilmiş metallar və onlardan hazırlanan məmulatlar; bijuteriya; sikkələr	52 149.81	82 739.25	158.66	22 895.18	22 400.35	97.84
72	Qara metallar	23 863.44	28 127.44	117.87	158 585.03	202 406.65	127.63
73	Qara metallardan məmulatlar	35 957.61	28 063.69	78.05	640 034.12	286 865.59	44.82
74	Mis və ondan hazırlanan məmulatlar	12 306.09	19 034.74	154.68	10 205.42	8 803.40	86.26
75	Nikel və ondan hazırlanan məmulatlar	4.02	2.14	53.19	2 066.40	1 079.57	52.24
76	Alüminium və ondan hazırlanan məmulatlar	61 692.84	79 341.95	128.61	43 502.33	41 683.20	95.82
78	Qurğuşun və ondan hazırlanan məmulatlar	2 643.84	6 475.93	244.94	223.95	140.99	62.95
79	Sink və ondan hazırlanan məmulatlar	47.01	626.40	13.32 dəfə	1 449.98	880.56	60.73

A	B	1	2	3	4	5	6
80	Qalay və ondan hazırlanan məmulatlar	0.00	0.00	0.00	34.59	67.72	195.76
81	Digər qiymətsiz metallar; metal keramikası; onlardan hazırlanan məmulatlar	25.87	5.01	19.36	235.30	281.10	119.46
82	Qiymətsiz metallardan alətlər, qurğular, bıçaq məmulatları, qaşıqlar və çəngəllər; onların qiymətsiz metallardan olan hissələri	2 375.47	1 278.33	53.81	28 388.11	25 670.71	90.43
83	Qiymətsiz metallardan hazırlanan digər məmulatlar	115.45	133.08	115.27	30 877.44	26 273.19	85.09
84	Nüvə reaktorları, qazanlar, avadanlıq və mexaniki qurğular; onların hissələri	16 472.97	24 456.45	148.46	946 746.82	830 824.17	87.76
85	Elektrik maşınları və avadanlıqları, onların hissələri; səsyzma və səsləndirmə aparaturası, televiziya təsvirlərinin və səslərinin yazılması və canlandırılması üçün aparatura, onların hissələri və ləvazimatları	5 968.21	10 494.39	175.84	350 477.86	350 878.13	100.11
86	Dəmiryol lokomotivləri və ya mühərrikli tramvay vaqonları, dəmiryol nəqliyyat vasitələri və onların hissələri; dəmiryol və ya tramvay xətləri üçün yol avadanlıqları və qurğuları, onların hissələri; mexaniki siqnal avadanlıqları	351.73	670.43	190.61	25 023.25	51 631.00	206.33
87	Yerüstü nəqliyyat vasitələri, dəmiryolu və tramvay nəqliyyat vasitələrindən başqa, və onların hissələri və ləvazimatları	9 374.93	6 500.20	69.34	156 166.96	243 451.94	155.89
89	Gəmilər, qayıqlar və üzən konstruksiyalar	44 039.76	196.47	0.45	384 316.98	11 606.51	3.02
90	Optik, fotoqrafik, kinematografiya, ölçü, nəzarət, ən dəqiq, tibbi və ya cərrahiyyə alətləri və aparatları; onların hissələri və ləvazimatları	2 404.68	5 089.84	211.66	117 148.88	99 263.04	84.73
91	Bütün növ saatlar və onların hissələri	68.62	74.34	108.35	4 945.04	6 243.27	126.25
92	Musiqi alətləri; onların hissələri və ləvazimatları	10.53	39.45	374.60	330.36	375.38	113.63
94	Mebel; yataq ləvazimatları, döşəklər, döşək əsasları, divan yastıqları və analoji doldurulma mebel ləvazimatları; lampalar və işıqlandırıcı avadanlıqlar; işıq tablo və lövhələri, analoji məmulatlar; yığma tikinti konstruksiyaları	1 099.46	1 605.05	145.99	147 309.83	98 524.95	66.88
95	Oyuncaqlar, oyunlar və idman inventarı; onların hissələri və ləvazimatları	88.63	111.89	126.24	11 575.44	14 245.85	123.07
96	Müxtəlif hazır məmulatlar	8.77	30.18	344.07	32 497.15	34 154.22	105.10
97	İncəsənət əsərləri, kolleksiya əşyaları və antikvariat	429.18	90.29	21.04	144.76	1 991.97	13.76 dəfə
	Yekun:	8 264 360.34	7 223 010.07	87.40	5 534 150.09	5 300 784.39	95.78

**İxrac və idxalda keçirilən yüklərin daşınma vasitələri üzrə
miqdarı (netto çəki ilə) və dəyəri**

N/v kodu	Daşınma vasitələri	İxrac		İdxal		Cəmi	
		Netto çəki (ton)	Statistik dəyər (min ABŞ dolları)	Netto çəki (ton)	Statistik dəyər (min ABŞ dolları)	Netto çəki (ton)	Statistik dəyər (min ABŞ dolları)
10	Dəniz nəqliyyatı vasitələri	224 292.38	58 591.40	287 014.71	289 783.22	511 307.09	348 374.62
20	Dəmiryolu nəqliyyatı vasitələri	1 359 568.30	428 933.46	2 604 847.03	1 059 119.66	3 964 415.33	1 488 053.12
30	Avtoyol nəqliyyatı vasitələri	561 807.25	517 510.65	1 270 175.85	2 998 704.16	1 831 983.10	3 516 214.81
40	Hava nəqliyyatı vasitələri	92 467.49	144 358.87	9 371.57	555 741.40	101 839.06	700 100.27
50	Poçt	0.21	1.24	6.09	403.52	6.31	404.76
70	Stasionar nəqliyyat vasitələri	17 330 107.45	6 070 261.12	269 146.98	58 869.52	17 599 254.43	6 129 130.65
90	Özü hərəkət edən vasitələr	2 089.35	3 353.32	8 075.34	338 162.91	10 164.69	341 516.23
	Yekun:	19 570 332.43	7 223 010.07	4 448 637.57	5 300 784.39	24 018 970.00	12 523 794.46

Qısa metodoloji izahat

“Azərbaycan Respublikası xarici ticarətinin gömrük statistikasi”na Azərbaycan Respublikasının digər ölkələrlə xarici ticarət əlaqələrinə dair məlumatlar daxil edilmişdir. Verilən göstəricilər ixrac və idxal olunan malların ölkə sərhədindən keçirilən zaman xarici iqtisadi fəaliyyət iştirakçıları tərəfindən tərtib olunan gömrük bəyannamələri əsasında Dövlət Gömrük Komitəsinin Vahid Avtomatlaşdırılmış İdarəetmə Sistemindən (VAİS) alınmışdır.

Xarici ticarət əlaqələrinə dair aşağıdakı göstəricilər daxil edilmişdir:

- büdcə daxilolmaları haqqında məlumat;
- xarici iqtisadi fəaliyyət iştirakçıları haqqında məlumat;
- ticarət əməliyyatlarının həcmi haqqında məlumat;
- idxal-ixrac əməliyyatlarının həcmi ölkə qrupları (Müstəqil Dövlətlər Birliyi, Avropa İttifaqı), ölkələr, mal qrupları (Xarici İqtisadi Fəaliyyətin Mal Nomenklaturasının 2 rəqəmli kodları üzrə), əsas mallar, mülkiyyət növləri, sövdələşmə xarakterləri, daşınma vasitələri üzrə bölgüsü;
- gömrük hüquqpozmalarına qarşı mübarizə haqqında məlumat;

İdxal-ixrac əməliyyatlarının həcmi ABŞ dolları ilə verilmişdir.

Göstəricilər “Azərbaycan Respublikası Xarici Ticarətinin Gömrük Statistikasının Metodologiyası”na əsasən hazırlanmışdır. Xarici ticarətin gömrük statistikasının aparılması üçün ilkin məlumatlar malların gömrük rəsmiləşdirilməsində təqdim olunan gömrük bəyannamələrində göstərilən məlumatlar sayılır.

Azərbaycan Respublikası xarici ticarətinin gömrük statistikasi ümumi ticarət uçot sistemi əsasında aparılır.

Azərbaycan Respublikasının idxalına aşağıdakı mallar daxil edilir:

- sərbəst dövriyyə üçün buraxılış gömrük proseduru altında yerləşdirilən mallar;
- təkrar idxal gömrük proseduru altında yerləşdirilən mallar;
- daxildə emal xüsusi gömrük proseduru altında yerləşdirilən mallar;
- xaricdə emal xüsusi gömrük prosedurunun müddəti başa çatdıqdan sonra gətirilən mallar;
- ölkə ərazisinə gətirilib gömrük anbarı və sərbəst zona xüsusi gömrük prosedurları altında yerləşdirilən mallar;
- son istifadə xüsusi gömrük proseduru altında yerləşdirilən mallar;
- ölkə ərazisinə gətirilib dövlətin xeyrinə imtina edilən mallar;

Azərbaycan Respublikasının ixracına aşağıdakı mallar daxil edilir:

- ixrac gömrük proseduruna müvafiq olaraq göndərilən mallar;
- təkrar ixrac gömrük proseduruna müvafiq olaraq göndərilən mallar;
- daxildə emal edildikdən sonra göndərilən mallar;
- xaricdə emal xüsusi gömrük proseduruna müvafiq olaraq göndərilən mallar;
- gömrük anbarı və sərbəst zona xüsusi gömrük prosedurları altında yerləşdirilməsi başa çatandan sonra göndərilən mallar;
- son istifadə xüsusi gömrük prosedurunun müddəti bitdikdən sonra göndərilən mallar.

Gömrük statistikasının ümumi ticarət uçot sistemində aşağıdakı mallar nəzərə alınmır:

- ölkə ərazisindən tranzit keçən mallar;
- müvəqqəti gətirilən (aparılan) mallar;
- müvəqqəti saxlanc xüsusi gömrük proseduru altında yerləşdirilən mallar;
- gömrük anbarı, sərbəst zonada yerləşdirilən və ölkənin gömrük ərazisindən aparılmaq üçün nəzərdə tutulan daxili mallar;
- ölkənin ərazisində məhv edilən xarici mallar;
- səfirlik, konsulluq, beynəlxalq təşkilatların yanındakı nümayəndəliklərin və ölkənin xaricdə yerləşən digər rəsmi nümayəndəliklərinin fəaliyyətinin təmin edilməsi üçün ölkənin gömrük ərazisindən aparılan mallar;

- xarici ölkələrin səfirlik, konsulluq və digər rəsmi nümayəndəliklərinin, beynəlxalq təşkilatların nümayəndəliklərinin fəaliyyətinin təmin edilməsi üçün ölkənin gömrük ərazisinə gətirilən mallar;
- xaricdə dislokasiya olunan hərbi hissələr üçün keçirilən mallar;
- xarici dövlətin ərazisindən keçməklə gömrük orqanları arasında daşınan daxili mallar;
- təbii fəlakət və digər fəvqəladə vəziyyətlərin nəticələrini aradan qaldırmaq, qəza-xilasətmə tədbirlərini həyata keçirmək, o cümlədən zərərçəkmişlərə paylamaq və onlara yardım etmək məqsədilə keçirilən və sonradan qaytarılması nəzərdə tutulan mallar.

Malların gömrük sərhədindən keçirilmə xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq onların gömrük statistikasında nəzərə alınıb-alınmaması müəyyən edilir.

Aşağıdakı mallar gömrük statistikasına daxil edilir:

- qeyri-monetar qızıl, ödəmə vasitəsi kimi olmayan qiymətli metallar;
- tədavüldə olmayan banknotlar, qiymətli kağızlar və sikkələr;
- barter müqavilələri vasitəsilə sərhəddən keçirilən mallar;
- alqı-satqısı dövlət hesabları vasitəsi ilə həyata keçirilən mülki və hərbi təyinatlı mallar;
- humanitar və texniki yardım;
- hədiyyə və bəxşişlər;
- hərbi təyinatlı mallar;
- konsiqnasiya müqavilələri üzrə keçirilən mallar;
- xarici investisiyalı müəssisələrin nizamnamə fondu kimi gətirdiyi və öz istehsalı olaraq apardığı mallar;
- məlumat və proqram təminatı vasitələri;
- geriye qaytarılan mallar;
- şirkətin və müəssisələrin öz filialları və ya bölmələri arasında apardığı əməliyyatlar nəticəsində sərhəddən keçirilən mallar;
- ölkə limanlarında xarici ölkəyə məxsus gəmilərdən boşaldılan və ya Azərbaycana məxsus gəmilərin açıq dənizdə digər ölkəyə məxsus gəmilərdən əldə etdiyi balıq və digər dəniz məhsulları, dənizin dibindən çıxarılan minerallar;
- bunker yanacağı, ballast, ərzaq ehtiyatı və digər materiallar aşağıdakı hallarda nəzərə alınır:
  - Azərbaycan Respublikasının ərazisində xarici ölkəyə məxsus dəniz və çay gəmiləri, uçan aparatlara satıldıqda;
  - Azərbaycan Respublikasının ərazisində ölkənin dəniz və çay gəmiləri, uçan aparatlarının xarici ölkəyə məxsus dəniz və çay gəmiləri, uçan aparatlarından alındıqda və ya ölkə limanlarında xarici ölkəyə məxsus dəniz və çay gəmiləri, uçan aparatlarından boşaldıqda;
- poçtla və ya kuryer xidməti ilə göndərilən mallar (əgər malın həcmi və ya dəyəri qanunla müəyyən olunmuş həddən çox olarsa);
- işləyən qeyri-rezidentlər də daxil olmaqla, bütün kateqoriyalardan olan şəxslərin qanunla müəyyən edilmiş statistik müşahidə həddi normasından artıq keçirdiyi mallar;
- emal üçün və ya emal edildikdən sonra (hazır məhsul) keçirilən mallar;
- rüsumsuz ticarət mağazalarına göndərilən daxili mallar;
- təbii fəlakət və digər fəvqəladə vəziyyətlərin nəticələrini aradan qaldırmaq, qəza-xilasətmə tədbirlərini həyata keçirmək, o cümlədən zərərçəkmişlərə paylamaq və onlara yardım etmək məqsədilə keçirilən və sonradan qaytarılması nəzərdə tutulmayan mallar.

Aşağıdakı mallar gömrük statistikasına daxil edilmir:

- miqdarı və ya dəyəri statistik müşahidə həddini aşmayan mallar;
- ölkə ərazisindən tranzit keçən və ya ölkə ərazisində yalnız boşaldılıb yüklənən mallar;
- müvəqqəti aparılan və ya gətirilən mallar;

- monetar qızıl, tədavüldə olan milli və xarici valyuta (numizmatika məqsədləri üçün istifadə edilənlərdən başqa), qiymətli kağızlar;
- mülkiyyət hüquqları rezidentdən qeyri-rezidentə sərhədi keçirilmədən verilən qeyri-maliyyə aktivləri;
- kommersiya əməliyyatları predmeti olmayan mallar:
  - fiziki şəxslər tərəfindən şəxsi istifadə üçün keçirilən, miqdarı və dəyəri qanunla müəyyən olunmuş həddən çox olmayan mallar;
  - abunəçilərə göndərilən qəzet və jurnallar, digər dövrü nəşrlər;
  - xarici dövlətlərin diplomatik və digər nümayəndəliklərinin (səfirlik, konsulluq, elmi təşkilatlar və ya hərbi bazalar), həmçinin ölkə ərazisində yerləşən beynəlxalq təşkilatların keçirdikləri mallar;
  - konkret müştərinin ehtiyacları üçün hazırlanmış proqram təminatı və ya identifikasiya oluna bilən istənilən tip orijinal əsər yazılmış məlumat daşıyıcıları;
- beynəlxalq daşımaları həyata keçirən nəqliyyat vasitələri;
- beynəlxalq daşımaları həyata keçirən nəqliyyat vasitələrinin normal istismarı üçün nəzərdə tutulan texniki təchizat vasitələri, yanacaq və digər mallar;
- nəqliyyat vasitəsi sərnişinlərinin və heyət üzvlərinin istifadəsi üçün nəzərdə tutulan ərzaq ehtiyatı və digər mallar;
- Azərbaycana məxsus və ya rezidentlər tərəfindən icarəyə götürülmüş gəmilər tərəfindən tutularaq və ya istehsal olunaraq ölkəyə gətirilən dəniz məhsulları;
- ölkənin gömrük sərhədlərindən kənarında yerləşən Azərbaycana məxsus və ya rezidentlər tərəfindən icarəyə götürülən nəqliyyat vasitələri üçün aparılan yanacaq və sürtkü materialları;
- texniki xidmət göstərməsi üçün sərhəddən keçirilən nəqliyyat vasitələri;
- təmir olunmaq üçün sərhəddən keçirilən nəqliyyat vasitələri;
- sərgi eksponatları;
- idman yarışları, tamaşalar və analogi tədbirlər üçün keçirilən mallar;
- girov əşyaları və öhdəliyi təmin edən digər vasitələr;
- mal nümunələri;
- rüsumsuz ticarət mağazalarına gətirilən xarici mallar;
- sərhəddən keçirilən malların daşınması üçün qablaşdırma materialları;
- əvvəllər hər hansı bir gömrük proseduru altında yerləşdirilərək gömrük statistikasına daxil edilən və sonradan ölkədən çıxarılmadan gömrük proseduru dəyişdirilən mallar.

Malların statistik dəyəri idxal və ya ixraca dair bağlanmış müqavilələrin qiymətləri əsasında, Mərkəzi Bankın gömrük bəyannaməsinin buraxıldığı günə müəyyən etdiyi məzənnə üzrə ABŞ dolları ilə müəyyən edilərək vahid qiymət bazisinə gətirilir.

İdxalın dəyərinin qiymətləndirilməsi malın gömrük bəyannaməsində göstərilmiş SİF baza qiymətlərinə gətirilmiş faktura (kontrakt) dəyəri üzrə aparılır. SİF- (dəyər, sığorta, fraxt)-malın satış şərtidir ki, buna görə malın qiymətinə onun dəyəri, malın sığorta edilməsi və nəqli üzrə xərclər daxil edilir.

İxracın dəyərinin qiymətləndirilməsi malların gömrük bəyannaməsində göstərilmiş FOB baza qiymətlərinə gətirilmiş faktura (kontrakt) dəyəri üzrə aparılır. FOB (bortda azad)-malın satılma şərtidir ki, buna görə malın qiymətinə onun dəyəri, malın çatdırılması və gəmi bortuna yüklənməsi üzrə xərclər daxil edilir.